

Csuvas szójegyzék.

(Második közlemény.)

buj. *pajdaʒ* | mkar. *pajak* | kurm. *paʒax* достаточно, elegendő A. 165, 369. an. *pajdaʒ* | virj. *paʒax* M. 23. [kazB. *bajtak* eleg, többen].

kurm. *pańda* разсадникъ, láda kiültetni való bujtásokkal, palántákkal A. 18. [vö. mdM. *pańda*, mdE. *panda* veteményes ágy NyK. 5 : 210.].

kurm. *Pańdäk* Пандиково (falunév) A. 18.

koz. *rappi* моя бабушка со стороны отца или матери, nagyanyám apai vagy anyai részről A. 139. [vö. eserH. *pa'pà* die grossmutter RAmst.].

par- дaть, adni; buj. *parńe* | mkar. *parńa* подарокъ, ajándék, A. 15, 17, 19, 63, 347. *par-* adni; *parnä* ajándék; *paru* alamizsna; *parum* adósság Z. 46. [kazB. *bir-*, oszmZ. *vir-*, *ver-* id.].

pat: (близость къ, около, близъ, до, у) *patńe* -hoz, -hez, -ra, -re, pl. *vorman p.* az erdőbe; mkar. *ańa pãrən vatńa* идемъ къ намъ, menjünk hozzánk A. 215, 384. mkar. *sãren vańdza* nálatok A. 384.

paʒar рынокъ, базаръ, vásártér, piacz A. 17, 62. *paʒar* Z. 46. [kazB. *bazar* < perzsaZ. بازار].

an. virj. *paʒalu* лепешка, lepény A. 5, 6. *paʒalu* Z. 46.

pãr l. *εbir*.

buj. *pãdãt* | an. *põdõm* | virj. *põdõm* цѣлый, egész A. 12, 341. *pũdũm* Z. 56. [kazB. *bõtõn*].

buj. *pãdãr-* | virj. *põdãr-* сучить, sodorni, pödörni A. 12, 341. *pũdũr-* Z. 55. [kazB. *bõtõr-*].

virj. *pəlbər* въ прошломъ годѣ, a mult évben, taval; A. 65. *pyl'der* Z. 48. [kazB. *byltyr* | baskP. *bulter*, *belter*].

buj. mkar. *pər* одинъ A. 13, 358. *peř* Z. 47. [kazB. *ber*].

buj. *pər-* | virj. *pör-* дѣлать складки, ránczolni; virj. *pörön-ránczosodni*, göngyölödni A. 13, 31, 341. *pür-* морщить, сжимать Z. 55. [kazB. *bör-*].

buj. *pəreñε* | mkar. *pərahä* бревно, gerenda A. 119, 350. [kazB. *büränä* épületfa, borna | baskP. *büränä* faragatlan szálla, gerenda < ? or.].

an. *pərməš* первый, első A. 384.

buj. *pərhε* | mkar. *pərhü* кузовъ, fonott kosár A. 362. an. *pərhε* | virj. *pörhε* táska, M. 6. *puřnä* Z. 55. [vö. cserSz. *purúa* kas, kosár].

buj. *pəškəñ-* | virj. *pöškön-* нагиваться, meggörbül, meghajol A. 12, 341.

buj. *pət-* | virj. *pät-* пропадать, elfogyni, végződni A. 12, 340—1. *pət-* M. 6. *püt-* Z. 56. [kazB. *bet-*].

buj. *pətiək* | mkar. *pətiək* мята, ménta A. 349. *pütük* Z. 56. [kazB. *bötnék* fodorminta].

buj. *pədzəkšə* | mkar. *pədiššə* маленькій, kicsiny; *pədzəkka* id. A. 66, 364. *pədzéce* M. 6. *pičik*, *pičikš* Z. 48. [mongK. *bici-yan* peu. un petit peu, petit, petit enfant | burjC. *besegeñ*, *bišikan*, *bišikan*].

buj. *pəttšəñεž* | mkar. *pətsänək* одинъ только A. 372. [vö. *piččän* одинокій Z. 48.].

buj. *pəvər* | mkar. *püär* печень, máj, A. 367. virj. *pəvər*, *pə'er* M. 24. *pəvər*, *pəvər* M. 7. | an. *pağar* M. 24. *puvař*, *pağar* Z. 55. [kazB. *bauyr* | oszmZ. *bagyr*].

mkar. *pəzak* | olg. *pədzəç* уголь, szöglet A. 370. [oszmZ. *bučak*].

pađavka | kurm. *pəđāka* пудовка, púd A. 44, 48.

cseb. *pađaγam* мой деверь, старше мужа, sógorom A. 140. [kaz. *bej-aγam*].

buj. *pəjav* | mkar. *pəjo* | olg. *pəja* короткая веревка, kurta kötél, A. 366, 378. *pijav* связь, узелъ, тесьма, веревка Z. 54. [kazB. *byγau* békó].

pəγər красная мѣдь, veres réz A. 74. *pəγər* sárgaréz (?) M. 11. *pygyr* veres r. Z. 54. [kazB. *bakyr*].

buj. *pəχ* | mkar. *pək*- смотрѣть, nézni A. 74, 371. *pyχ*- Z. 54. [kazB. *bak*-].

buj. *pəlbəzəra* | kurm. *pəbzəra* цѣнь (изъ монетъ), pénzes láncz. A. 52. [vö. kazB. *čylbyr*, *čelber* láncz, lánczoeska].

jadr. *pəlbəzav* | mkar. *pənbəzal* договоръ о днѣ свадьбы, az esküvő napjának megállapítása A. 367. *pyləav* Z. 54. [kojbK. *molžak* | csagBud. *bolcau* termin | mongK. *bolzu*- déterminer un jour].

an. *pər* | virj. *por* ледъ, jég A. 8, 240. *pur* Z. 53. [kazB. *boz*].

buj. *pəra* | mkar. *pro* буравъ, furó A. 366. *pura* Z. 53. [kazV. *borau*, *brau*].

buj. *pərs* | mkar. *pe'səs* перецъ, bors, A. 363. *pəros* M. 11. *purš* Z. 53. [kazB. *boroc*].

pəru теленокъ, borjú A. 66, 374. *peru* M. 7. *pru* Z. 52. [kazB. *byzau* mongKhalkha *B'arū*, *B'irū*].

an. *pərza* | virj. *porza* горохъ, borsó A. 9, 340. an. *perza* | virj. *pörza* M. 22. *purša* Z. 53. [kazB. *borčak*, *burčak*].

kurm. *piəer* | mkar. *piər* Szent-Pétervár, A. 364. [< orosz *Питрѣ*].

buj. *piεε* барыня, úrnő A. 112.

piək поясница, keresztesont A. 376. *piik* Z. 48. [kazB. *bil* derék | baskP. *bil* | mongK. *bel* taille, stature].

piεš рябина, berkenye A. 10, 18. *piεš* Z. 48. [kazB. *miläs* | baskP. *mäläs*].

buj. *pillək* öt; an. *piəkmeš* ötödik A. 179, 384. *pillik* Z. 48. [kazB. *biš*].

buj. *piñ* | mkar. *pen* тысяча, ezer A. 18, 350, 384. *piñ* Z. 48. [kazB. *meη* | mongK. *minγan*].

buj. *pir* холетъ, vászon A. 379. *pir* Z. 48. [kazB. *büz* pamutszövet-fajta | oszmZ. *biz* toile].

buj. *pit* | mkar. *pet* очень, igen, nagyon, A. 350. *pit* Z. 48. [? kazB. *bik*].

buj. *piəzəεε* | mkar. *petskä* бочка, hordó A. 350. *picke* Z. 48. [kazB. *mičkä*, *pickä* < or.].

virj. *pištšεε* мой, нашъ старшій братъ; мой, нашъ дядя, bátyám, bátyánk A. 137. *pištšü* bátyád A. 10. *picče* Z. 48.

buj. *pijvā* | mkar. *piḃā* вошь, tetű; *pijvę* M. 4. *pydu*, *pyjda* Z. 54. *pytla* tetves Z. 54. [kazB. *bet* | baskP. *bēt*].

mkar. *porā* да весь, minden A. 383. *porā* Z. 50. [kazB. *bary* mindössze; *barda* mind].

mkar. *potikā* потѣха, gyönyör, öröm A. 364. [< or.].

porā, *pdā* гвоздь, köröm A. 5, *puda* Z. 52.

poro каша. kása A. 85. an. *porō*, virj. *porę* M. 22. *puđu* Z. 52. [? kazB. *butka* kása].

virj. *pōvā* беременная, terhес A. 96. *pōvō* M. 7. *pūde* Z. 55.

kurm. *pōvō* | mkar. *pūvā* буга, ív A. 353. *pūgü* Z. 55. [vö. kazB. *bök-* görbíteni, összehajtani].

pōzeze зобъ (птичий), madárbegy A. 101. *pūzege* Z. 55. [kazO. *bütäkü* птичий желудок | mongK. *beteze* gésier des oiseaux].

pōvō бедро, csipő A. 101. *pūs* верхняя часть ноги около таза, lядвеса Z. 56. [kazB. *bot* csomb].

buj. *puvāne* | mkar. *puvāna* перенелка, fürj A. 347. an. *pūvāne* | virj. *puvāna* M. 24. *puvānā* Z. 49. [kazO. *būdānā* | mongK. *būdūne*].

buj. *puvan* | mkar. *pōvōn*, *pōven*, *pōken* стуль, szék A. 349. *puvan* Z. 48. [< votj. *pukon* szék; vö. kazB. *bükän* tuskó, baskK. *bükän*].

buj. *puvāne* | mkar. *puvāna* | olg. *puvānak* кукла, báb A. 347. *puvāna* Z. 49. [kazB. *baḡana* | mongK. *baḡana*].

buj. *pukra* | mkar. *pukra* куколь, konkoly A. 372. an. *pukra* | virj. *pokra* M. 25. *pukra* Z. 52. [kazB. *bakura*, *bakra*].

pu- стая, lenni A. 291. *pu-* Z. 49. [kazB. *bul-* | mong. *bol-*].

buj. *puvāran* | mkar. *puvāran* борщовникъ, acanthus A. IX. 367. *poldran* Z. 50. [kazB. *baltyran* | baskP. *balderyan* angyalfü | mongK. *balciryani* Helleborus].

buj. *puvā* | mkar. *polā* рыба, hal; buj. *puvāzā* | mkar. *puvāzā* рыбаць, halász A. 374, 379. *pola* Z. 49. [kazB. *balyk*].

buj. *pus-* | mkar. *pus*, *pās-* колоть животное, állatot leölni A. 6, 353. *pus-* испортить, разстроить, повредить, разрушить, разламывать; заколоть Z. 53. [kazB. *voz-*].

pus- давить, nyomni A. 17. *pos-* Z. 51. [kazB. *bas-*].

buj. *pusma* | mkar. *posma* лестница, lépcső, létra A. 371. *posma* Z. 51. [kazB. *basma* palló, gyaloghíd].

buj. *pustav* | mkar. *posto* сукно зеленое, zöld posztó; *postav* Z. 51. [vö. kazB. *postau*, *pustau* < or. *ностабъ*].

kurm. *puś* голова, fej; *puźār* ваша г. A. 7, 91. *poś*, *puś* Z. 51. [kazB. *baś*].

buj. *pużax* | mkar. *pożak* | olg. *podżax* колосъ, kalász A. 372. *pożax*, *poćax* Z. 52. [kazB. *baśak*].

kurm. *pür* гной, geny, evesség | jadr. *pövörle* genyes, eves A. 32, 49. *pür* Z. 56.

buj. *pürt* | mkar. *pört* изба, parasztszoba A. X, 352. *pürt* Z. 56. [vö. cserH. *pört* | ? finn. *pirtti* < litv.].

mkar. *režo* | burn. *reš* подрѣзъ (санный) szán talpfája A. 363.

buj. mkar. *sagal* мало, kevés A. 361. *sagal* Z. 57.

an. virj. *sagār* восемь, nyolez A. 180. *sakkyr*, *saqyr* Z. 115. [kazB. *sigez* nyolez].

buj. *sajra* | mkar. *saġa* рѣдкій, ritka A. 15, 354. *sajra*, *sajrä* Z. 58. [kazB. *sejräk* gyér, gyéren].

kurm. *saġār* сахаръ, czukor A. 44. [< or. *сахаръ*].

samār жирный, kövér, zsíros A. 44. *samyr* жирный, тучный Z. 58. [kazB. *simez* kövér; *simer-* meghízni].

jadr. *sappan* | mkar. *sapou* передникъ, kötény A. 353. [< or. *запонъ*].

mkar. *saraġa* < **saraj aġa* подъ сарай, a félszer alatt; *saraġdžan* < **saraj aġdžan* изъ-подъ сарая, a félszer alól A. 371. [vö. or. *сарай* szín, félszer | kazB. *saraj* istálló | ? perzsaZ. *serā*, *serāj* palais, grand hôtel].

buj. *sarē* | mkar. *sarē* желтый, sárga A. 8, 17, 363. *sara* Z. 59. [kazB. *sary* | mongK. *šira* jaune].

sat садъ, kert A. 5. [< or.].

s.iv- любить, szeretni A. 15, 63. *sav-* Z. 57. [kazB. *söj-* szeretni].

buj. *savəl* | mkar. *sal* клинъ, ék A. 365. *savyl* Z. 57.

sār l. *szir*.

buj. *seġet* | mkar. *saġat* часъ, óra A. 356. *šéġe't* M. 11. *sagat*, *sägät* Z. 57. [kazB. *saġat*, *saġüt* óra < arabZ. *ساعة* heure, temps, moment].

buj. *señek* | mkar. *sāñek* | jadr. *seygə* вилы, nagy villa A. 34, 76, 362. *sānek* Z. 65. [kazB. *sānäk*].

- mkar. *seredä* поль (въ домѣ), padlat A. 363.
 buj. *sədəl* | virj. *səpəl* | mkar. *stöl* столъ, asztal A. 18, 353.
stəl, *südəl* Z. 73. [< or.].
- buj. *sər-* | mkar. *sər-* мазать, kenni A. 12, 341. *sür-* Z. 76. [kazB. *sört-* kenni, dörgölni, surolni].
- buj. mkar. *sət* | an. *söt* молоко, tej A. 12, 340—1, 352.
süt Z. 77. [kazB. *söt*].
- an. *səχ-səχ-* | virj. *səχ-səχ-* креститься, keresztet vetni A. 9, 340.
sənpözər цепь, láncz A. 8. *synčyr* Z. 64. [< perzsaZ. *zen-žir*, *zinžir* chaîne].
- buj. *səmaχ* | mkar. *somak* слово, szó A. 351. *somaχla-* говорить, beszélni A. 355. an. *semaχ* | virj. *somaχ* M. 24. *sumaχ* Z. 63. слово, рѣчь, поучение [? vö. kazB. *jomak* találós mese].
- an. *Səra* | virj. *Soro* Сура (рѣка), Sura (folyó) A. 9, 340.
səsla l. *osla*.
- an. *səvan* | virj. *sovan* спасение, üdv, megmentés, A. 9, 340. *suvan* Z. 63. [? < arabZ. *صون* action de garder, de conserver, protection].
- buj. *səvəs* | toid. *suzə* клещъ, kullancs A. 374. an. *seβes* M. 41.
- buj. *sik-* | mkar. *sek-* прыгать, ugrani A. 350. *sik-* прыгать, скакать Z. 60. [vö. kazB. *siker-* ugrani, szökni | baskP. *hikér-*].
- buj. *sivə* | mkar. *siβə*, *si* холодъ, холодный, hideg A. 11, 361, 365, 358—9. *sive*, *šive* Z. 60. [kazB. *syuyk* hideg; *syuyt-* hűteni; *syuyn-* hűlni].
- buj. *sivla-* | mkar. *sülä-* дышать, lélekezni A. 15, 65, 365.
 an. *siβla-* | virj. *sula-* M. 23. *syvla-* дышать, отдыхать Z. 64. [kazB. *suli-*].
- buj. *sivləm* | mkar. *siłəm* | toid. *šivəβə* роса, harmat A. 365. an. *siβləm* | virj. *siləm* M. 23. *sylym* Z. 64. [? altZ. *čalym*].
- buj. *sivləs* | olg. *šuləs* дыхание, léleket A. 369. an. *siβləš* | virj. *suələš* M. 23. *syvlyš* Z. 64. vö. *sivla-*.
- buj. *sivliz* | mkar. *suläk* здоровье, egészség A. 372. *syvlyk* Z. 63. [kazO. *saulyk* | baskK. *haulyk* | oszmZ. *saglyk*].
- buj. *sondəχ* | mkar. *sündek* ящикъ стола, láda A. 349. an. *suwədəχ* | virj. *sondek* M. 25. *sonday* залавокъ Z. 62. [kazB. *sandyk* < arabZ. *صندوق* coffre, caisse].

olg. *soza* | sox. *suza* | buj. *ṣza* | mkar. *sṣza* weberschiffchen, vetelő A. 369. [kazB. *susa*, kazPaas. *sosa*, *susa* FUF. 2 : 129.].

an. *somza* носъ, orr A. 101. an. *sómza* | virj. *semza* M. 22. *sumza* Z. 63. [? altR. *tumčuk* | ujj. csagR. *tumšuk* die nase, der schnabel].

sölö оवेश, zab, A. 64. an. *sölö*, *səlo* Paas. 37. *šülü* Z. 76. [kazB. *solo*].

söm темный, sötét A. 101. an. *šöm* | virj. *süm* sötét erdő M. 8. *šum* темный; *šum-kajyk* коршунъ, беркутъ Z. 74. [tatZ. *söm*].

sör- цѣдить, szűrni A. 95. *šür-* сливать, процѣдить, ловить рыбу бреднемъ Z. 76. [kazB. *süz-*].

starik старикъ A. 150. [< or.].

buj. *sura* | mkar. *sora* соха, eke, hold A. 356. *sora* M. 10. *soja* Z. 61. [kazB. *suka* könnyü egylovas eke].

sural борода, szakál A. 17. *sagal* Z. 61. [kazB. *sakal*].

buj. *sün-* | mkar. *sün-* гаснуть, elaludni, A. 350. *šün-* Z. 76. [kazB. *sün-* kialudni, elveszni].

buj. *süre* | mkar. *sörä* борода, borona A. 352.

süs l. *šüs*.

buj. *šacḡ* | mkar. *šarḡ* этотъ, ez; gen. *šakkān* A. 195, 382. *šak* вотъ этотъ Z. 66.

buj. *šamga* | mkar. *šamka* лобъ, homlok A. 357. *šamga* Z. 66. *šamga* Paas. S-laute 119.

buj. mkar. *šap-* бить, ütni A. 357. *šap-* бить, ударять, колотить, молотить Z. 66. [kazB. *čab-* vágni, csapni, kaszálni].

buj. *šap-šara* | mkar. *tšap-tšara* совершенно голый, teljesen meztelen. A. 369. *šara* голый, нагой Z. 66.

buj. *šaramas* | mkar. *šaramás* нагой, meztelen A. 369. *šaramas* M. 41. Z. 66. [vö. mongK. *čirma* nu].

šaran лугъ, mező A. 16. *šaran*, *šarām* лугъ, дернъ Z. 65. [kazB. *čirām* gyep, parlag].

šarlan l. *tšarlan*.

kurm. *šarmās* | mkar. *šarmás* черемисинъ A. 369; *šarmys* Z. 67.

buj. *šav*, *šacḡ* | mkar. *šal* вонъ этотъ, тотъ, ez; gen. buj.

šavān | mkar. *šan* | kurm. *šan*; plur. buj. *šavzem* | kurm. *šavzam* | mkar. *šazam* A. 195, 382, 367. *šav*, *šava* Z. 65.

šava kosa, kasza A. 10. *šava* Z. 66. [kazPaas. *šalyə* | altV. *šalyu*].

buj. *šavār-* | mkar. *šar-* вертѣть, fordítani A. 365. *šavr-*, *šavyr-* заворачивать Z. 66. [oszmZ. *ševir-* tourner, entourner, enfermer, envelopper, renverser].

buj. *šavra šil* | mkar. *tšara šil* вихорь, vihar A. 369. *šavra šil* Z. 66. vö. ? *šavār-*.

buj. *šem*, *šemə*: *šemān* ! mkar. *šemān* по, сообразно, -bez, képest A. 218, 351. < *šemə* способъ, мотивъ, напѣвъ, eszköz, dallam. [< votjM. *šam* sitte, gewohnheit, eigenschaft, art, natur, beschaffenheit, instr. *šamen* gemäss, so wie . . . | zürjW. *šam* | lpK. *šam* potentia vö. WICHMANN, Lehnw. 151.].

šemze мягкий, puha A. 17, 64. an. *šemze* | virj. *šamza lágy* M. 24. *šamzä*, *šämzä* Z. 66. [kazB. *jomošok*].

an. *šerzi* воробей, veréb; *šara šerzi* летучая мышь, de-nevér (tkp. kopasz veréb) A. 120, 127—8, 373. *šerzi* veréb M. 11. [azerb. oszmBudag. *sercä*, *serče* sperling].

šälək | kurm. *əšlək* шляпа, sirka A. 35. *islek*, *šilek* шапка Z. 14. [csagBud. *jelek* родъ шапки, надѣваемый царями].

buj. *šəmäl* | mkar. *šämäl* | kurm. *šömeł* копна, boglya, rakás A. 352. *šümäl* копна хлѣба въ полѣ Z. 76. [kazB. *šümälä* csomó, rakás (széna, gabona)].

buj. *šəmärt* | virj. *šömört* черемуха, zelnice A. 12, 341. *šümürt* Z. 76. [telR. *šymyryt* | sorR. *nybyrt* | kazV. *šomort* faul-beerbaum, vogelkirsche, prunus padus].

šānə новый, új A. 11. *šīne* Z. 69. [kazB. *jāna* új | baskP. *jāna*, *jāne*].

buj. *šər* | virj. *šər* ночь, éj, éjszaka A. 13, 341. *šūr* Z. 76. an. virj. *šər* земля, мѣсто, föld; loc. *šarte*, *šartre* A. 13, 120, 127. *šir* Z. 69. [kazB. *jir* föld, hely, egy darab szántóföld].

buj. *šər* | virj. *šör* сто, száz, A. 13, 180, 341. *šür* Z. 76, 115. [kazB. *jöz* száz].

buj. *šərə* | virj. *šörö* кольцо, gyűrű A. 12, 341. *šörö* M. 11. *šürü* кольцо, перстень Z. 77. [kazB. *jözek*, *jözök* gyűrű].

an. *šətəlnə* | virj. *šətəlnə* прохудилась (ткань) A. 31.

buj. *šəvə* | mkar. *šü* шовъ, varrás, varrat; buj. *ševəs* | olg.

süzo | toid. *süvazə* портной. szabó A. 365, 375, 380. an. *sēžēs* M. NyK. 21 : 128. *sülä-* шить, varrni; *süze, sülze, süves* Z. 75. [kazB. *jöj* varrás, varrat; *jöjlä-* kivarrni].

buj. *səzo* | mkar. *səze* ножъ, kés; gen. *səssəni, səzəni* A. 360. *süzü* Z. 75. [oszmZ. *soja* taschenmesser].

buj. *səvada* | mkar. *səvada* лапоть, fonott sarú A. 357. *šybada* лапти Z. 66. [kazB. *čabata* hársfahánesboeskor].

buj. *səga* | mkar. *səga* | virj. *soca* липа, hárs A. 75, 356. *ška, šuga* Z. 70. [kazB. *jükä*].

buj. *səcār* | mkar. *səkār* | kurm. *šokkor* хлѣбъ, kenyér A. 9, 340, 351, 359. an. *səgór* | virj. *šekker* M. 22. *šukkur, šugur* Z. 74.

an. *səldār* | virj. *səldor* звѣзда, csillag A. 9, 340. an. *səldār* Paas. S-laute 119. *šuldyr* Z. 74. [kazB. *jəndož, jəndyz, V. žoldož, Paas. jəldəž* csillag].

buj. mkar. *səm* | kurm. *šon* шерсть, gyapjú, szőr A. 368. an. *šon* | virj. *šön* M. 24. *šum, šun* Z. 74. [kazB. *jon* gyapjú, pehely, apró toll].

buj. *səmaz* | mkar. *tšəmak* круглыя ячменныя лепешка пускаемыя въ похлебку, levesbe való kerek árpalerényu A. 369.

səmarða яйцо, tojás A. 8. *šumarða* Z. 67. [kazB. *jomorka* | baskP. *jömörtka* tojás, here].

an. *səməl* | virj. *šomol* нужда, szükség A. 9, 340. an. *səməl* Paas. S-laute 119. *šomyl* нужда, надобность, потребность, дѣло Z. 71. [kazB. *jomoš* ügy, baj, megbízás].

buj. *sənəz* | mkar. *sənək* | kurm. *šonoz* мука, liszt A. 351, 380. an. *šonöz* | virj. *šənez* M. 22. *šunuz* Z. 74. [köztör. *un* das mehl].

mkar. *sərdan* | kurm. *šorttān* щука, csuka A. 352. *šərdan* M. 9. *šurtan* Z. 74. [kazB. *čurtan* | mongK. *cordo le goujon*].

buj. *səvar* | mkar. *šuar* ротъ, száj A. 367. an. *šəvar* M. 4. *šavar* ротъ, жерло Z. 73. [kazB. *auyz* száj, szád].

mkar. olg. *ši-* ѣсть, enni; *šizer-* съѣсть, megenni A. 387, 392. *ši-, šij-* Z. 68. *šizä-jar-* ibid. [ult. telR. *ji-* | oszmR. *jä-* essen, verzehren].

buj. *šijlərež* | mkar. *šäläräk* нѣсколько выше, vmivel magasabb A. 371. vö. *šüle* высокiи, верховный Z. 75.

buj. *šilgə* | mkar. *šilgä* грива, sörény A. 356. *šilge* Z. 69. [kazB. *jaly* sörény | küärR. *jäläk* | mongK. *del la crinière*].

buj. *šírəm* | mkar. *šerəm* двадцать, húsz, A. 350, 384. *širim* Z. 69. [kazB. *jigerme*].

buj. mkar. *šit-* достигать, elérni A. 363. *šit-* доходить, достигать. доставать до чего, настигать Z. 70. [kazB. *jit-eljutni, elérni, utolérni*].

buj. *šitməl* | mkar. *šetməl* семьдесят, hetven A. 179, 350, 380. *šitmil* Z. 115. [kazB. *jitmeš*].

buj. *šibžə* | mkar. *šibžə, šizə* семь, hét A. 179, 358. *šičče* Z. 70. [kazB. *jide* | jakB. *sätti*].

an. *šivət* | virj. *šivət* коса, hajfonadék A. 11. *šivit, šit* женская коса Z. 60.

buj. *šivətle* | olg. *šitlɛ* | mkar. *šitlä* заплетать косу, czopfort fonni A. 369. vö. *šivət*.

mkar. *šitšə* | kurm. *šivətš* острый, éles A. 365. *jadr. šibžə* éles, hegyes M. 41.

buj. *šigə* | mkar. *šigə* связка, csomó A. 357.

mkar. *šyn* человекъ, ember A. 347, 377. an. *šyn* | virj. *šin* M. 24. *šynen* idegen M. 10. *šyn* человекъ, какъ отдельная личность Z. 67. *šynn* чужой, не свой, другаго Z. 67. [vö. cserSzil. *jeŋ, jing ember*].

mkar. *šir-* писать, írni A. 391. *šyr-* писать, чертить Z. 67. [kazB. *jaz-* | mongK. *zir-*].

buj. mkar. *širma* оврагъ, szakadék, vízmosás, gödör A. 10, 363. *šyr, šyran* крутой берегъ, *šyrma* оврагъ Z. 67. [vö. kaz. csng. oszmR. *jar* steiler abhang, untiefe, schlucht].

šitma суконное штаны, posztó nadrág A. 16. *šytma* порты, брюки Z. 68. [? kazB. *jiten len*].

buj. *šivər-* | mkar. *šur* спать, aludni A. 365. an. *šivər-* | virj. *šur-* M. 23. *šyvyr-* Z. 67.

virj. *šor bžon* одинъ изъ родившихся двойнями, близнецъ, iker, az ikrek egyike (tkr. fél lélek) A. 17. *šuri, šur fél* Paas. NyK. 32:268. *šora* Z. 72. [vö. kazB. *jarym, jarty fél, fele vminek*].

šorla, šurla серпъ, sarló A. 45, 127, 373. *šorla* M. 10. *šorla* Z. 73. < *šor-* колоть, раскалывать, hasítani, vágni [kazB. *jur-*] Z. 72.

šot пригорокъ, emelkedés, domb A. 16. *šot* отлогость, склонъ горы Z. 73.

sol- выдернуть, kitépni A. 85. [kazB. *jolok-*, *jolok-* kitépni, kihúzni].

sömör- разбивать, összerontani, szétszórni; perf. *sömörölnö* онъ разбитъ, perf. refl. *sömörölnö* онъ разбился A. 341. *sümrä-* разбивать; *sümürlä-* разбиваться Z. 76. [alt. telR. *jämür-* niederwerfen, zerschmettern, zerstören].

sör- гнить, rothadni A. 13. *süt-* Z. 77. [kazB. *čer-* rothadni].

su масло, vaj; birt. személyraggal: *säväm* vajam, *sävä*, *éävü* vajad, *sävä*, morg. *suja* vaja; excessivus an. *šävëndžei* | virj. *šovävëndžei* A. 134, 144, 374, 378. *su* M. 7. масло, сало, жиръ Z. 37. [oszmR. *jaγ* | ujrR. *jak* | alt. telR. *jü* fett, öl].

buj. *šuzräm* | mkar. *šozräm*. *šozrom* верста, verszt A. 372. *šozrym* верста, собств. разстояние, на которомъ можно слышать крикъ Z. 73. vö. *šuzgr-* kiáltani M. 10. [kazB. *čakyrym*, *čakrym* verszt (kiáltási távolság) < *čakyr-* kiáltani, hívni].

buj. *šul* | mkar. *šol* годъ, év; buj. *šulleü* | mkar. *šolan* ежегодно, évenként A. 11, 347. *šol* Z. 70. [kazB. *jyl* év, de a csuvas alaknak éppen ilyen pontosan megfelel köztör. *jaš* «év» is].

buj. *šulžä* | mkar. *šüldžä* | olg. *šuldžä* листъ, lap, levél A. 349, 369. an. *šebelžę* | virj. *šuldžę* M. 23. *šivylče*, *šüllče* Z. 68. [vö. kazB. *japrak* levél, falevél. vö. NyK. II : 244.].

buj. *šum* | mkar. *šom* вплоть, рядомъ, подлѣ, mellett, közelenben A. 219, 359. *šom* Z. 71. [kazB. *jan* oldal]. vö. *un žumävändžę*.

kurm. *šuri* дѣтенышъ, gyerek, kölök A. 6, 117; an. *šęβer* | virj. *šure* M. 23. *šura* поворожденное животное Z. 74. [oszmR. *jauru* die jungen der tiere (hauptsächlich der vögel) | csagR. *jauruk* die jungen der tiere, das kind | krimR. *jäwrü* ein vogeljunges].

sut- засвѣчать, világítani A. 6, 16. *šudę* világos, világosság M. 5. [? kazB. *jakty* fényes, világos, fény, világ].

buj. *šüre* | mkar. *šüvä* тонкій, vékony A. 357. *šüęę* vékonyu M. 41. [kazB. *juka* vékony].

buj. *šüpsę* | mkar. *šöpsä* посуда для пахтанія масла, körű A. 352. *šüpsä* квашня, кадка съ крышкою для хранения ймущества Z. 76. *šobaška* Z. 107.

buj. *šüre-* | mkar. *šörä-* ходить, menni A. 18, 19, 352. *šürä-* жить, находиться, ходить, гулять, путешествовать Z. 77. [kazB. *jörö-*, *jör-* járni, utazni].

buj. *süreen* | mkar. *šörän* рыжая (лошадь), rej, sárga ló A. 353. *süreen* M. 41. *süreen laza* буланая лошадь Z. 77. [barR. *jirän* | lebR. *jírän* | altR. *jävän* fuchsfarben, roth (ein rothes pferd, mit rother mähne und schwanz)].

buj. *süś* | mkar. *süs* волосъ, haj, szőr A. 369. *süś* M. 8. *sús* Z. 74. [kazB. *čäč* haj | Paas. *čäč*].

buj. *šava* | mkar. *žuva* лягушка, béka A. 355. *šava* Z. 106. [
or. *жаба* varasbéka].

buj. *šal* | mkar. *žal* (< *žul) внутренность, belseje vmi-
nek; *šalda* внутри, benn, belül A. 17, 355. *šala* внутри; *šalda*
внутри Z. 106.

kurm. *šalbža* | *šalža* колъ, rúd A. 14, 57, 114. *šalča*, *šalža*
тычина, колъ, жердь Z. 107. an. *šg'bzę* | virj. *šo'dzę* M. 24.

buj. *šan-* | mkar. *žan-* (< *žan) надѣять, remélni A. 355.
šan- Z. 107. [kazB. *yšan-* hinni].

mkar. *šaldš* | olg. *šölcšš* сало на рѣкѣ, szaj a folyón, *šal-*
dšš jogat сало плыветъ A. 367.

buj. *šölgeme* | mkar. *šerrämä* шульдема (женскій нарядъ),
pipere, csatt A. 368. bugur. *šelgämä* brustsperre der weiber
Paas. S-laute 59. *šülljämä* нагрудное украшеніе чувашекъ и
черемисокъ Z. 111. [
cser. *šolkama*, *šalkama*, H. *šarkämä*
schnalle an der hemdbrust | vö. mordE. *šulgato*, *šulgatä*, *čul-*
gato | M. *šulga'm* | finn *solki*].

buj. *šelle-* | mkar. *žälä-* жалѣть, sajnál A. 17, 355. *še'te*
sajnos M. 6. *šal'* жалъ, жалко Z. 106. [
or.].

buj. mkar. *šäškä* | kurm. *šöškö* орѣшина, diófa A. 129, 352.
šüškü Z. 111.

buj. *šövr* | virj. *šövr* | mkar. *šördök* остроконечный, he-
gyes A. 12, 340—1, 365. an. *šövrögä* M. 23.

šöl- вытереть, dörgöl A. 100. [kazB. *šöl-* törülni, súrolni].

kurm. *šälläm* | kozm. *šəḡčäläm* мой младшій братъ, öcsém
A. 137—8. *šäll* jüngerer bruder, Paas. FUF. II. 116. *šyly* Z.
133. [kazB. *seyne* hüg | kazPaas. *šəḡəl* i. h.].

šän- мерзнуть, fagyни A. 101. *šyn-* зябнуть Z. 109. [vö.
kazB. *tuy-*, *toy-* fagyни, fázni].

šänš- помѣститься, beleférni, elférni A. 8, 31. *šänš-* hinein-
gehen, raum finden Paas. S-laute, 22. [kazB. *syj-*, *syjys-* beleférni].

šəŋcārav, *šəŋcāra* бубенчикъ, csörgő dob A. 48. an.
šəŋgraβ | virj. *šəŋgra* csegetyü; *šyngrav* колокольчикъ Z. 109.
 [kirk. *šyŋ* колоколь | kazB. *šyŋgyrda-* csengeni (cserépedény)].

buj. *šəŋcārǎžǎ* | kurm. *šəŋcārǎš* | mkar. *šəŋcārǎš* A. 14,
 370. *šyngyré* Z. 109. [kazB. *šyŋyrčyk*, *šyŋyrčyk* seregély].

šār- mingo, hugyozni A. 95. [kazV. *sei-* мочиться, *sejdek*,
sidek húgy, vizelet].

šārga гнида, serke A. 100. *šārga* Paas. S-laute 40. *šyrga*
 Z. 110. [kazB. *serkǎ* serke].

kurm. *šārš* запахъ, szag; *šāršlǎ* | olg. *šāslǎ* пахучий, illatos
 A. 368. *šyrš* Z. 110. [kazV. *sōrsō-* издавать запахъ гнилости].

buj. *šārza* | mkar. *šārtsa* бисеръ, üveggyöngyök A. 8, 369.
šyrža Z. 110.

šāt- продырявьясь, восходить (о растении), nőni (növény-
 ről) A. 8. *šyt-* расти, выходить, восходить Z. 110.

buj. mkar. kurm. *šāži* | jadr. *šārži* мышь, egér A. 128,
 377. *šēži* M. 8. *šyžy* Z. 109.

mkar. *šu*, *šǎv* вода, víz A. 7, 127, 373, 378. *šu*, *šyva*, *šyv*
 Z. 108. [kazB. *syu*, *su*].

buj. *šulap* | mkar. *šolop* застрѣха, kinyúlás, eresz A. 353.
šuldžǎ l. *šulžǎ*.

mkar. *taβak* табакъ, dohány A. 390. [< or.].

mkar. *taβǎ* старая линяющая шерсть на овцѣ A. 358.

tagan подкова, patkó A. 17. *tagan* Z. 78. [kazB. *daγa* |
 csagR. *taka*].

buj. *taga* | mkar. *tara* баранъ, kos A. 10, 63, 356. *taga*
 Z. 78. [kazB. *tākǎ* | oszmZ. *teke*, *tikke*].

mkar. *tapkǎn-tapkǎn* | jadr. *tapχǎrǎn-tapχǎrǎn* по време-
 намъ, egyszer-másszor, némelykor; alapszava: *tapχǎr* разъ,
 -szer, -szor. A. 368. [kazB. *tabkyr* -szor, -szer].

buj. mkar. *tat-* разорвать, összetépní A. 363, 390. *tat-*
 рвать Z. 80. [bar. tar. csagR. *tit-* zerreißen, in stücke zerrei-
 sen | kazB. *tet-*].

buj. *tav* | mkar. *tau* | olg. *ta* спасибо, köszönet A. XIII.,
 79, 366. [kazB. *tau* köszönet, hála].

buj. *tavār-* | mkar. *tar-* обращать, megfordítani; *tarǎn-*
 возвращаться, megfordulni A. 365, 390. *tavr-*, *tavyr-* ворочать,

обращать; *tavryn-* возвращаться Z. 78. [kazR. *tägärä-* rollen, um sich drehen | csagR. *tägrän-* einen kreis bilden, sich drehen, sich im kreise bewegen].

buj. *tavra* | mkar. *tara* кругомъ, körben A. 365. *tavra* вокругъ Z. 78. [csagR. *tägrä* rundberum, im kreise].

an. *te-* | virj. *te-* говорить, beszélni A. 10. *te-* Z. 80. [kazB. *di-* mondani].

buj. *teḏelə* | mkar. *tädälə* рыболовная сѣть, halászháló A. 350, 364. *teḏel* сѣть, неводъ Z. 81.

buj. *teḏej* | mkar. *täläj* счастье, szerencse, boldogság A. 10, 350, 363. *teḏej* Z. 81. [kazB. *taliya* szerencse < arabZ. طالع étoile favorable, sort. fortune].

an. *teḡgə* | virj. *teḡgə* монета, pénz A. 180. *teḡgä* Z. 81. [kazB. *tänkä* ezüst vagy arany pénz, ezüst rubel].

an. *teḡgəl* | virj. *teḡgəl* скамья, zsámoly A. 17. *teḡgäl* Z. 81. [Zol. szerint tat. *тянжяль*, szótárakban nem találom; vö. cserH. *töngöl*].

mkar. *terru gon* постный день (соб. «день, въ который нужно быть разборчивымъ, осторожнымъ»), böjtös nap (tkr. olyan nap, a melyen válogatósnaк, óvatosnaк kell lenni) A. 347. *tirge* Z. 82. соблюдать, исполнять [kazB. *tirgä-* betölteni, teljesíteni, megtartani].

buj. *təḏəm* | mkar. *təḏəm* | kurm. *tödöm* дымъ, füst A. 352. *tödöm* M. 11. *tüdüm* Z. 88. [kazB. *tötön* füst].

mkar. *tərər* | sib. *töör* зеркало, tükör A. 352. *tügürt* Z. 88.

buj. mkar. *tək* перо, toll A. 361. an. *tök* | virj. *tək* M. 24. *tük* Z. 88. [kazB. *tök* ször, hely, toll].

buj. *təksəm* | olg. *töksöm* | mkar. *təksəm* темный, непрозрачный, homályos, át nem látszó A. 352.

buj. *təməskε* | mkar. *təmäsü* кочка, zsombék, buczka A. 361. *tümeske* M. 40. [vö. kirgR. *tömpö*, *tömpösük* die grashügelchen im sumpfe und auf wiesen | kazB. *tümük* hancsik].

buj. *təḡəl* | mkar. *teḡəl* | olg. *tiḡəl* ось, tengely A. 356, 368. *teḡəl* Z. 81. [karR. *tängil* | oszmZ. *dingil* essieu].

an. buj. *təp* | virj. *töp* дно, fenék, alj A. 12, 340—1, *tüp* Z. 89. [kazB. *töb tö*, fenék].

buj. *təpränözək* | mkar. *təpränözək* | kurm. *töpränözök* крошка, morzsa A. 352. *tüpränök* Z. 89.

buj. *təs* | virj. *tös* видъ, arcz A. 12, 340—1, 376. 378. an. *tössör* | virj. *tössör* безвидный, arczátlan A. 31. *tüs* Z. 90. [kazB. *tös* alak, szín].

buj. *təs* | mkar. *təržə* | olg. *tözö* ядро (плода), mag A. 368. an. *teš*, *tšəš* | virj. *töš* gyümölcsmag M. 24. *tüs* Z. 90. [kazB. *töš* mag, szem].

buj. *təttəm* | mkar. *təttəm* | kurm. *tötlöm* темный, sötét A. 18, 352, 360. *tüttüm* Z. 90.

buj. *təv-* | mkar. *tü-* толочь, törni, zúzni 3. szem. buj. *təvet* | mkar. *tüät* онъ толчетъ A. 367. *təβ-*, *tü-* M. 7. *tüv-* Z. 8. [kirgR. *tü-* | csag. tobR. *tüi-* zerstossen, zerstampfen, zerreiben].

an. *təvar* | virj. *tovar* соль, só A. 5, 9, 340. *təvar* M. 4. *tuvár* Z. 85. [kazB. *toz*].

buj. *təvərtšə* | kurm. *təvərtšə* | mkar. *təβərdəs* | olg. *təvərdəs* тварогъ, turó A. 370. *təvərdžə* M. 4. *tybyrč* Z. 87.

mkar. *təktə-* | kurm. *təxtə-* подождать, várni A. 372. *təxtə-* ждать, подождать, погодить, перестать Z. 87. [kazB. *tokta-* megállani, megszűnni].

buj. *təxlan* | mkar. *təhlan* олово, ón A. 372. *təxlan* Z. 87.

buj. *təxladžə* | mkar. *təklətšə* | kurm. *təxlətšə* сваха, nászasszony A. 151, 352. *təxladžə* M. 4. *təxlač* Z. 87.

buj. *tələx* | mkar. *tələk* | kurm. *tələx* вдовый, özvegy A. 351. *təlux* Z. 85. *tələx-turat* сирота, árva A. 128. [kazB. *tol* özvegy].

tən умъ. értelem A. 8. *tyn* память, разумъ Z. 87. [ujg. alt. kojB. kazR. *tyn* der athem, der lebenshauch, die seele, der geist].

buj. mkar. *tər-* | kurm. *tər* стоять, állani; buj. *tərdəm* | mkar. *tərdəm* я стояль A. 5, 9, 340, 351, 386. *tur-* Z. 86. [kazB. *tor-* állni, fölállni, kelni, élni, lakni].

buj. *tərdəx* | mkar. *tərdək* | kurm. *tərdəx* вдоль, hosszant A. 9, 340, 351. *tərux* Z. 86. [ujg. csagR. *turək* der standort, der wohnort | altR. *turkun* der standort, die entfernung, der ganze verlauf einer zeit].

buj. *təvan* | virj. *tovan* | mkar. *tuan* родной, родственникъ, rokon A. 9, 340, 367. *təβan* M. 4. *tuvan* Z. 85. [kazB. *tuyvan*, *tuyvan* testvér, rokon].

an. *tāvattā* | kurm. *tāvadā* | mkar. *tuattā* четыре, négy; mkar. *tuattāmāš* четвертый, negyedik A. 179, 186, 368, 384. *tvatt'* Z. 115. [kazB. *dürt* 4].

buj. *tāvār* | kurm. *tovor* | olg. *tur* | mkar. *turā* тѣсный, szűk A. 9, 340, 354. an. *teβer* | virj. *tur* M. 23.

buj. *tivā* | mkar. *tiβā* сухой, száraz A. 358. *tibe* Z. 81. [? vö. kar. tobR. *kip-* trocken, austrocknen].

buj. *tijεk* | mkar. *tiäk* писарь, írnok A. 371. [< or.].

buj. *tilā*, gen. *tillān* | mkar. *tilā*, gen. *tilen* лисица, róka A. 360. *til* Z. 81. [kazB. *tölkö* róka].

buj. *timār* | virj. *timār* | mkar. *temār* желѣзно, vas A. 11, 350. olg. *timārza* кузнецъ, kovács A. 374. *timir* Z. 82. [kazB. *timer* vas].

buj. *tiūs* | mkar. *tenos* море, tenger A. 350, 362. *ti'nés* M. 6. *tiūs* Z. 82. [kazB. *dinyez*, *dinyez*].

buj. *tiygāle* | mkar. *tenāklā* толокно, szárított zabliszt A. 350, 362. *tiygāle* Z. 82. [kazB. *talkan* piritott rozs- vagy zabliszt].

buj. *tir* | kurm. *tir* | mkar. *tirā* шкура, bőr (szőrösen) A. 354, 363. *tir* Z. 82. [sag. kojB. *ter*, *terä* | alt. telR. *tārā* das leder, die haut, das fell].

buj. *tiv-* | mkar. *ti-* | virj. *tiv-* трогать, érinteni A. 10, 18, 72, 366, 387. *tiv-* касаться, трогать, дотрогиваться, достигать, доставать, подлежать Z. 81. [kazB. *tej-* érinteni, illetni, tartozni vmihez, érn].

buj. *tiga* | mkar. *tigā* жеребенокъ, csikó A. 11, 15, 364, 349. *tiga*, *tyga* Z. 81. [kazB. *taj* kétéves csikó].

buj. mkar. *tīt-* держать, tartani A. 73, 385. *tyt-* держать, хранить, ловить, поймать Z. 88. [kazB. *tot-* fogni, tartani, birni, használni].

toycār l. *koycār*.

totti мой дѣдъ со стороны отца или матери, nagyapám apai v. anyai részről A. 139. [vö. cserH. *tota* der grossvater].

tok- выливать, kiönteni A. 75. *tuk-* Z. 85. [kazB. *tük-* el-, kiönteni].

tolp тулупъ, bunda A. 31.

topra земля, прахъ, föld, por, A. 17. *tepra* M. 4. *tupra* Z. 86. [kazB. *tuprak*].

t-s- | kurm. *tšos-* протянуть, kihúzni, A. 96. virj. *tšoš-*,

toš- kinyújtani, kihúzni M. 39. *čys-* тянуть Z. 105. [? kazB. *suz-* kinyújtani, kitágítani].

törätsä l. *tšürεbže*.

mkar. *tört* | olg. *türt* спина, hát A. 353. [? kazB. *syrt* gerincz, hátgerincz].

tögördžen l. *kəcərtšän*.

virj. *tölök* сонь, álom A. 92. *tülük* Z. 89. [kazB. *töš* álom].

kurm. *törne* журавль, darú A. 64. an. *törna* | virj. *törnä* M. 24. *turnä* Z. 86. [kazB. *torna*].

virj. *tövü* узелъ, csomó A. 93. *těbä, tü* kötés, csomó M. 7. *tüve* Z. 88. [csagR. *tügün* | kirgR. *tüjün* knoten, bündel].

tu (gen. an. *təcənu* | virj. *tovon*) gopa, hegy A. 6, 69, 127. *tu* Z. 85. [kazB. *tau*].

tu- дѣлать, tenni; 3. szem. mkar. *tuat* | buj. *təvat* A. 5, 367, 386. *tu-* дѣлать, причинять, родить Z. 85. [alt. kojB. kazR. *tü-* | csagR. *toɣ-* gebären, eier legen].

buj. *tubār* | mkar. *totār* платокъ, kendő A. 360. *totty* Z. 85.

tuj свадьба, lakodalom A. 7, 15. *toj* Z. 83. [kazB. *tuj* id.].

buj. *tuɣ-* | mkar. *tok-* выходить, выидти, kijönni, kimenni A. 360, 371, 372. *toɣ-* Z. 84. [kazB. *čyk-* id.].

buj. *tulā* | mkar. *tolā* пшеница, buza, A. 380. *tola* Z. 83.

tuł- наполняться, megtelni A. 18. *tol-* Z. 83. [kazB. *tul-* megtelni].

buj. *tup-* | mkar. *top-* находить, találni A. 8, 385. *top-* Z. 83. [kazB. *tab-* találni, lelni, szerezni, nyerni].

buj. *turā*, gen. *turrān* | mkar. *torā*, gen. *torān* богъ, isten A. 6, 360. an. *ture* | virj. *to're* M. 22.

buj. *turbžada* | mkar. *toratška* | kurm. *tortška* кочера, szénvonó A. 354. *turbžga* M. 10. *torēka* Z. 84. [kazR. *tärtöškä* ein brett mit einem stiele zum zusammenschüren der körner].

buj. *türā* | mkar. *tör* прямой, egyenes A. 352. *türe* Z. 89. [kazB. *töz* egyenes].

an. *türem* | virj. *türem* ровный (земля), sík (föld) A. 10. [telR. *tüzäm* eben, glatt].

mkar. *tšak* часто, gyakran A. 370.

mkar. *tšayga* | kurm. *tšana* галка, csóka, A. VII, XIX, 361,

368. an. *tšáβga* | virj. *tsayga* M. 25. *čana* Z. 101. [kazB. *čäükä* | tob. *čöngä*].

tšap tšara l. *šap-šara*.

tšara šil l. *šavra žil*.

mkar. *tšəmaj* подожди-ка, várj csak! A. 390. *čim* постой, погоди; *čim-ga* постой-ка Z. 103.

tšəmak l. *šəmaχ*.

mkar. *tšəβär* красивый, szép, A. 381. *čiber* хороший, красивый Z. 102. [kazO. *čilber*, *čiber* | mongSchm. *ceber* rein, sauber, appetitlich, mässig].

tšos- l. *tos-*.

mkar. *tšön*: *atša tšön dərät*, vagy a. *tšüän* v. ребенок стоит *дыбка*, a gyermek egyenesen áll A. 370.

mkar. *tšütšü* | olg. *tšödzö* название какой-то болѣзни, которая «съѣдает» ногу у лошадей (мокрець?); отъ этой же болѣзни у человека могутъ крошиться зубы; egy betegség neve, a mely a lónak a lábát «pusztítja» (мокрець?); ez a betegség az embernél a fogak romlását okozza. A. 353. *čecu* почечуй, рак болѣзнь Z. 102. [vö. kazR. *töcö zəχmāti* die entzündung].

tšan колоколь, harang A. 17, 61. *čan* Z. 101. [kazB. *čay harang*].

virj. *tšəlǵe* языкъ, nyelv A. 86. *čilǵe* Z. 103. [kazB. *tel nyelv*].

tšərəp ежъ, sündisznó A. 84. *čirip* Z. 104. [kazB. *kirpe tövises disznó*].

tšəgə курица, tyúk A. 8. an. *tšəχ* | virj. *tšəre* M. 22. *čyχ* Z. 106. [kazB. *tauyk* | kazPaas. *taβək* FUF. II: 132.].

buj. *tšərmav* | mkar. *tšərma* | burn. *tšərma* безпокойство, nyugtalanság A. 366. *čyrmav* Z. 106. [vö. mongK. *čirma-* se háter, s'embrouiller].

tšön душа, lélek A. 17, 390. *čön* Z. 105. [kazV. *zan* < perzsaZ. *جان* áme, esprit, vie].

buj. *tšagak* | mkar. *tšarak* сорока, szarka A. 127, 358, 364, 370. *čagak* Z. 101.

an. *tšak-* | virj. *tšak-* отступить, hátrálni A. 15. [kazB. *čik-* hátrálni].

buj. *tšar-* | mkar. *tšar-* удерживать, visszatartani A. 364. *čar-* удерживать, обуздывать, запрещать Z. 102. [kazB. *tyj-* | ujr. *tyt-* | sagR. *tys-* aufhalten, abhalten].

buj. *tšarlan* | mkar. *šarlan* чайка, sirály A. XII. 369. *čarlan* Z. 102. [kazB. *čarlak*: *ak čarlak* | altR. *ak-čarlāk* id.].

buj. *tšav-* | mkar. *tšaj-* | olg. *tšava-* руть, ásni, vájni A. 366. *čav-* Z. 101.

buj. *tšavza* | mkar. *tšaza* локоть, könyök, rőf A. 365. *čavza* Z. 101.

an. *tšəvə* | virj. *tšəvə* дѣтенышъ птиць и рыбъ, madárfiók, halivadék A. XI, 117, 154. *tšəné* M. 6. *čip'* Z. 103. [kazB. *čebes* | baskK. *šebesš*].

an. *tšəre* | virj. *tšəre* сердце, szív A. 11. *čirä* Z. 104. [kazB. *jörük* szív].

buj. *tšərně* | mkar. *tšərnä* ноготь, köröm A. 64, 362, 364. *čirnä* Z. 106. [kazB. *tyrnak* köröm < *tyrna-* körmölni].

buj. *tšəvəč* | mkar. *tšəvəč* чубукъ, pipaszár A. 370. [vö. or. *чубукъ* < oszmZ. *čybuk*, *čubuk* baguette, barreau de métal, tuyau de pipe].

buj. *tšətra* | mkar. *tšəlka* чулокъ, harisnya A. 357. *čulgá* Z. 105. [kazB. *čolγau* fetzen zum umwickeln des schienbeines].

buj. *tšəm-* | mkar. *tšəm-* | kurm. *tšəm-* ныгрять, alámerülni A. 351. *čum-* окунуться, погрижаться, ныгрять Z. 105. [kazB. *čum-*, *čüm-* bemártani a vízbe].

buj. *tšəmər* | kurm. *tšəmor* | mkar. *šəmər* vagy *alə šəmərə* кулакъ, ököl; круглый, gömbölyű A. 9, 340, 369. an. *tšəmor* | virj. *tšəmer* kerek M. 22. *čumur* Z. 105. [vö. kazB. *jomor*, *jomoro* gömbölyű; *jomruk* ököl < *jom-* összenyomni, befogni].

buj. *tšərzə* | kurm. *tšərəš* | mkar. *tšərzə* ель, fenyő A. 8, 354. an. *tšəreš* | virj. *tšə'ržə* vörös fenyő M. 22. *čyryš* Z. 106. [kazV. *čyršy*].

buj. *tšət-* | kurm. *tšət-* | mkar. *tšəda-* терпѣть, tűrni A. 354. *čyt-* Z. 106. [kazB. *čyda-* eltűrni, kitartani, elszenvedni].

buj. *tšəvaš* | mkar. *tšəvaš* чувашинъ, csuvas A. 367.

buj. *tšir* | mkar. *tšer* болѣзнь, betegség A. 350. *čir* Z. 103. [kazB. *čir* kór, betegség].

buj. *tsugun* | mkar. *tsugun* чугунь, öntött vas, vasfazék A. 371. [kazB. *čujyn*, or. *чугунъ*].

buj. *tsux*: *šavān džuxñe* тогда, akkor | mkar. *šan džoña* (zoña) A. 359. *čox* время, пора Z. 105. [kazB. *čak*].

buj. *tsürēdže* | mkar. *törätšä* окно, ablak A. 352, 370. *čüräčü* Z. 106. [kazB. *täräzä* | kurR. *täräčä*].

buj. *увѣде* | mkar. *oʒāda* | olg. *овѣда* обезьяна, majom A. 8, 20, 347. *obyde* Z. 18. [vö. WICHMANN, Lehnw. 89.].

buj. *udā* | kurm. *udā*, *vudā* | sib. *viḍā* сѣно, széna A. 6, 353. *uʹde* M. 4. *uda* Z. 22. [kaz. tobR. *ut* das gras, kraut].

udā l. *iḍā*.

buj. *ujav* соблюдение, megtartás, megóvás | mkar. *ojuḡon* | burn. *ojuḡon* постный день, böjti nap A. 366. *ujav* бодрствование, élénkség, éberség, Magn. M. 36. an. *ujaḡ-guʹne* | virj. *ojacon* ünnep M. 23, 36. *oja-gon* празникъ Z. 21. [kazB. *uj* gondolkodás; *uja-* ébren lenni; *ujau* éber].

buj. *ujāx* | mkar. *oʒāk* мѣсяць, hold A. 69, 372. *ojux* Z. 19. [köztör. *ai* a hold].

ujār- l. *urāx*.

buj. *ujran* | mkar. *oʻen* пахтанье, iró A. 347, 354. an. *ujran* | virj. *urān* savanyú tej M. 23. *oʻen* кислое коровье молоко, пахтанье Z. 21. [köztör. *airan* ein getränk aus gegohrener kuhmilch].

buj. *uʹtax* | mkar. *oktak* дуракъ, ostoba A. 372. *uxtax* Z. 22. [kazB. *akmak* < arabZ. *أحمق* sot, idiot].

ul l. *švāl*.

an. *ula* | virj. *ola* пестрый, tarka A. 13, 69. *ola* Z. 19. *ula-gurak* varjú M. 36. [köztör. *ala* bunt, scheckig, gestreift, grossfleckig].

buj. *ula-* | kurm. *üle-* | mkar. *lula-* выть, ordítani A. 64, 367. [kazB. *ula-* ordítani].

buj. *ulbut* | mkar. *olbut* баринъ, úr A. 357. an. *ulbut* M. 11. *olbut* Z. 19. [kazR. *alpaüt* edelmann, gutsbesitzer, gutsherr].

an. *ulma* | virj. *olma* яблоко, alma A. 13, 29, 45, 69. an. *ulma* | virj. *omla* M. 26. *olma* Z. 19. [kazB. *alma* | mongK. *alima*].

buj. *un džuxñe* | mkar. *on džoña* тогда, akkor A. 347.

on-coxnä Z. 20. [vö. kirk. kazR. *ana* jener, dort, siehe dort].
Vö. *tsux*.

buj. *un žuməñúže* | mkar. *on šoməñúža, on šoməñúza* около него, körülbelül A. 359. Vö. *šum, šom*.

uŋgə, oŋgə кольцо (напр. для привязи лошадей), gyűrű, karika (a lószerszámon) A. 14, 45. *oŋga* Z. 20.

buj. *ura* | mkar. *ora* нога, láb A. 5, 95. *orá* Z. 20. [kazB. *ajak* | uŋgR. *adak*].

an. *urba* ячмень, árpa A. 17. *orba* Z. 20. [köztör. *arpa*].

buj. *urəx* | mkar. *örək* | kurm. *orəx* другой, иной (соб. отдѣльный, отъ *ojər-, ujár-* отдѣлать); más (tkr. elkülönített, ebből *ojər-, ujár-* elkülöníteni) A. 209, 349. *ojryx, oryx* Z. 18. [kazB. *ajyr-* elválasztani, elosztani, megkülömböztetni | oszmR. *ajry* anders, verschieden].

buj. *usrav* | mkar. *osru* | burn. *osro* воспитанникъ, neven-dék A. 366. *osrav* Z. 21. [kazB. *asra-* fölnevelni; R. *asrau* ernährung, erziehung].

mkar. *ut* лошадь, ló; *utšə* lova, A. 6, 69, 86, 377. *ut* конь Z. 22. [kazB. *at* ló].

mkar. *utšəñək* ученикъ, tanuló A. 370. [< or.].

mkar. *utšikä* | kurm. *utka* качели, hinta A. 369.

mkar. *utšitel* учитель, tanító A. 370. [< or.].

an. *uzal* | kurm. mkar. *ozal* дурной; зло, нечистный духъ; rossz, a rossz, az ördög A. 166, 381. *ozal* Z. 18. [kazB. *usal* gonosz, rossz].

olg. *uzə* | mkar. *uza* доска для покрыванія посуды, deszka edény befödésére A. 353.

uzə l. *ivzə*.

buj. *uzəm* озимъ, őszi vetés A. 359. [< or.].

buj. *üŋə* | mkar. *üŋgə* | morg. *jüčə* филинь, bagoly A. XII, 356, 361, 372. *üŋé* Z. 22. [kirk. csagR. *ükü* | uŋgR. *ügi*].

buj. *üpkə* | mkar. *öpkä* легкiя, tüdő A. 353. *üpkə* Z. 24. [kazB. *üpkä*].

mkar. *üppən* вверхъ дномъ, parral A. 362.

mkar. *üpnäštär-* опрокинуть, feldönteni, felfordítani A. 362. vö. *üpnä* плашмя, lapos, Z. 24.

üpre мошкa, légy A. 10. *üprä* Z. 25.

buj. *ürεbze* | mkar. *öräcä* грядки, keresztgerendák A. 353. [kazB. *üräcä* die flügel am schlitten, die seitenhölzer beim wagen].

buj. *ürceñ-* | mkar. *örän-* лѣниться, lustálkodni A. 352. *ürgeñ-* Z. 24. [vö. kazB. *iren-* | oszmR. *ävin-* faul sein | azerbR. *irgän-* widerwillen haben, abscheu haben].

buj. mkar. *vadä* старый, öreg A. 361. *va'de* M. 4, 11. *vada* Z. 25.

buj. *valak* прорубь, lék A. 353. an. *vak*, *va'ge* | virj. *velak* lék M. 26. *vak* Z. 25. [? tel. bar. lebR. *ojyk* das loch, niederung].

valä доля, rész; *valli* для, által A. 214. *vala* часть, доля; *valli* для, ради. Z. 25. [tel. barR. *ülü* der teil, anteil | ujrR. *ülük* id. < *ülä-* teilen].

mkar. *var*, gen. *varän*, *varän* долина, völgy A. 377. *var* Z. 25. [kazR. *üzön* | bar. *üzön* die niederung, das tal, das flüsschen, der bach].

varrämäs l. *marcämäs*.

vater l. *çevattir*.

mkar. *veñök* вѣникъ, seprü A. 362. [< or.].

mkar. *vəðžän* сырѣть, nyirkosodni A. 355. [< cserH. *ᶘᶘᶘᶘ*: *žyäs* dunstig, dampfig werden (von der stube)].

buj. *vəðrēñ* | mkar. *vəträn* крапива, csalán A. 367. an. *vəðrēñ* | virj. *vəttēñ* M. 25. *vilttän* Z. 26.

väs концъ, vég A. 100. *vis* Z. 27. [kazB. *oč vég*, hegy].

väs летать, repülni A. 101. *vis-* Z. 27. [kazB. *oč-* repülni].

an. *vəda* | virj. *voda* середина, közép A. 9, 94, 340. *vuda*, *vudalyk* Z. 28. *voda'leç* köz, M. 5. [vö. kaz. tobR. *urta* die mitte, der mittlere].

buj. *vəgər* | mkar. *məgər* | virj. *mogor* быкъ, bika A. 8, 9, 340, 356. an. *vəgər* | virj. *mögör* M. 25. *vugur* Z. 28. [kazB. *ügez* bika, ökör].

buj. *vəj* | mkar. *voj* сила, erő A. 351. *vyj* Z. 28. [< cserH. *vi* | mordv. *éi*, *éij* | vog. *vaŕi* | finn. *väki* erő].

väl онъ, тотъ, ő, az; gen. *unän*, *un*, *onän*, *onn*, *on*, plur. nom. buj. *vəzem*, kurm. *vəl'zam* A. 190, 384—4. [kazB. *ul* ő, gen. *anyu*, *anyu*].

mkar. *välä* | kurm. *välle* улей, kaptár A. 349. *vylä* Z. 29. [< or. *yleü*].

buj. *vəlbəzə* | mkar. *vəlbəzə* | burn. *vəlbəza* икра, ikra A. 358. *vyľca* Z. 29. [kazB. *yuldyk* halikra | kirgR. *üldürük* fischrogen, kaviar].

buj. *vərä* | mkar. *vurə* воръ, tolvaj A. 351. an. *vóró* fM. 11. *vuru* Z. 28. [kirg. kazR. *uru* der dieb].

buj. *vərman* | mkar. *vərman* | kurm. *vormān* лѣсъ, erdő A. 351. an. *verman* | virj. *vórman* erdő M. 22. *urman* Z. 28. [kazR. *urman* | oszm. kirgR. *orman*].

mkar. *vəšľa jidə* | kurm. *vəšle jidə* охотничья собака, vadász kutya A. 349. *višľa* высокий, долговязый; *v. jyda* гончая собака Z. 27. [? vö. or. *vyžlja*].

mkar. *vəž!* падение снѣга (междоменіе), hóesés (indulatszó) A. 355.

buj. *vil-* | mkar. *vil-* умирать, meghalni A. 361. *vil-* Z. 26. [kazB. *ül-* | ujj. oszmR. *öl-* sterben].

vimä l. *mimə, mime.*

vit-, 3. szem. sing. *videt*, mkar. *vibät* покрыть, befedni A. 94, 364. *vit-* покрыть, одѣть, осѣнить Z. 27. [oszm. ujjR. *ört-* zudecken, zumachen, schliessen].

buj. *vitre* | mkar. *vedrä* ведро, veder A. 350, 355. *vitre* Z. 27. [*< or.*].

vidə l. *udə.*

vila- играть, játszani A. 14. *vej* játék; *vella-* játszani M. 43. *vylla-* играть Z. 29. [vö. kazB. *uin* das spiel, die unterhaltung; *ujna-* spielen].

buj. *viləx* | mkar. *volək* | olg. *voləx* скотъ, barom, marha A. 351. *vylyx* Z. 29. [csag. oszmR. *ulak* | kirgR. *ulau* jedes haustier, welches zum transporte der sachen gebraucht wird, ein lasttier, saumtier]. vö. *əlav.*

buj. *vir-* | mkar. *vur-* жать, aratni A. 353. *vyr-* Z. 29. [kazB. *ur-* aratni].

vis l. *əvəs.*

mkar. *volak* жолобъ, válú A. 353. *volak* корыто, колода Z. 27. [kazR. *ulak* die wasserröhre].

vidə l. *udə.*

buj. *vun* | mkar. *von* десять, tíz A. 358. *von* Z. 115. [kazB. *un*].

buj. *vuďəx* | mkar. *votšak* очагъ, tűzhely A. 371. [csagR.

očar | tarR. očak der dreifuss, auf den der kessel gestellt wird,
der heerd, die feuerstätte].

vus l. v̄v̄s.

žafa l. šaba.

žal l. šal.

žan- l. šan-.

žälä- l. šell̄s-.

GOMBOCZ ZOLTÁN.

Hazai irodalom.

BALASSA JÓZSEF. Kis magyar hangtan. Bpest. Franklin-Társulat.
Nyelvészeti Füzetek. Szerk. SIMONYI ZSIGMOND. — 35. SZOLÁR
FERENCZ. Jelentéstanulmányok az asszimilációs jelentésváltozásokról. —
36. SZEREMLEY CSÁSZÁR LORÁND. Jelentéstanulmányok a komplikációs
jelentésváltozásról. Budapest. Athenæum.

Nyelvtudomány. A M. T. Akadémia nyelvtudományi bizottsá-
gának megbízásából szerkeszti ASBÓTH OSZKÁR. 1. füzet. (PETZ G.
Nyelvtudományi irányok és föladatok. — ASBÓTH O. A szláv torok-
hangok változásai. I. A $k > č$ -féle változás. — SCHMIDT JÓZSEF. Egy-
tagú basisok. — Ismertetések. — Kisebb közlemények.) Budapest.
Akadémia.

SIMONYI ZSIGMOND. Középiskolai műszótár. Számos szakember
közreműködésével szerkesztette —. Budapest. Athenæum.